

STATISTISK ANALYS

Avdelning
Analysavdelningen

Handläggare
Tomas Gustavsson
+46 8 563 086 44
tomas.gustavsson@uka.se

Uppföljning av studenter aktivitet på kurs: Större andel inaktiva studenter på fristående kurser

Andelen inaktiva studenter i svenska högskolan har legat stabilt under de senaste läsåren. Lsåret 2019/20 var andelen 8,7 procent, vilket var en lika stor andel som föregående läsår. På tre läsår har andelen inaktiva studenter sjunkit med 0,3 procentenheter. Under alla läsår har andelen inaktiva studenter varit betydligt större på fristående kurser än på program och andelen inaktiva män har varit större än andelen inaktiva kvinnor. Andelen inaktiva studenter fortsätter att varierar stort mellan olika utbildningsområden och lärosäten.

En av Universitetskanslersämbetets (UKÄ) uppgifter är att granska hur effektivt verksamheten bedrivs vid universitet och högskolor. Enligt myndighetens regleringsbrev för 2013 och 2014 skulle ämbetet inom ramen för effektivitetsuppdraget utveckla uppföljningen av så kallade inaktiva studenter, det vill säga studenter som inte aktivt deltar i studierna. Detta var en konsekvens av att regeringen i budgetpropositionen för 2013¹ föreskrev att lärosätena endast skulle få ersättning för de studenter som aktivt deltog i studierna. En student som endast är registrerad på en kurs utan att bedriva studier skulle inte ingå i avräkningen mot det så kallade takbeloppet. Regeringen hade identifierat att detta ändå skedde, och minskade därför lärosätenas takbelopp med 440 miljoner kronor 2013.² De indragna medlen återfördes emellertid till sektorn som kvalitetsförstärkning, genom höjda ersättningsbelopp för vissa områden.

UKÄ har under en längre tid följt utvecklingen av studenter aktivitet på kurser och tidigare publicerat analyser som täcker läsåren 2012/13–2018/19.³ Även i regleringsbrevet för 2021 fick UKÄ i uppdrag att ”följa utvecklingen av studenter aktivitet på kurs”. Denna analys är redovisningen av detta uppdrag med fokus på utvecklingen läsåret 2019/20 jämfört med läsåren 2016/17–2018/19.

¹ Prop. 2012/13:1, utgiftsområde 16.

² Indragningen motsvarade hälften av de helårsstudenter höstterminen 2009 som enligt universitets- och högskoleregistret inte motsvarades av några tagna högskolepoäng under läsåret – omräknat till ekonomiska termer med hjälp av avrundade ersättningsbelopp.

³ För tidigare uppföljningar se www.uka.se

Definition av en inaktiv student

I enlighet med tidigare arbete kommer uppföljningen av studenters aktivitet på kurs följas upp genom att följa utvecklingen av inaktiva studenter, det vill säga de studenter som inte har någon registrerad aktivitet i det studieadministrativa systemet Ladok på en kursregistrering. Den definition av en inaktiv student som tagits fram och som används i denna och tidigare studier är följande:

En student som inte tar några poäng, under aktuell termin samt nästföljande termin, på en specifik kurs som studenten är registrerad på inom ett visst lärosäte och som samtidigt inte uppvisar någon aktivitet inom denna kurs. Aktivitet definieras som (i) godkänt resultat på noll poäng eller mer, (ii) underkänt resultat på noll poäng eller mer, (iii) godkänd kurs, eller (iv) anmält sent avbrott på kurs.

I analysen används begreppet *nollpoängare* för hela populationen av studenter som inte har tagit några poäng på en kursregistrering. Gruppen *inaktiva studenter* är den delmängd av gruppen nollpoängare som inte visar några spår av aktivitet i Ladok kopplat till en specifik kursregistrering. Spår av aktivitet kan exempelvis vara en inlämningsuppgift som inte ger några poäng men som registreras i Ladok. Inaktiva studenter mäts i denna analys i form av helårsstudenter. Utresande svenska utbytesstudenter ingår inte i analysen. Se bilaga 1 för en mer utförlig beskrivning av definitionen av en inaktiv student.

Ladok

Ladok är ett studieadministrativt system som används av 37 av Sveriges lärosäten för bland annat dokumentation av studenternas registreringar och resultat. Uppgifterna över studenternas aktivitet på kurs har hämtats från Ladok och det är således endast de lärosäten som använder Ladok som ingår i denna analys. Under de senaste åren har ett nytt Ladoksystem implementerats och från och med december 2018 har alla lärosäten som använder Ladok gått över till att använda nya Ladok.

En tidigare analys har visat att det är relativt stora skillnader mellan uppgifterna från gamla Ladok och nya Ladok.⁴ Vi har därför i denna analys valt att endast redovisa uppgifter från nya Ladok då dessa uppgifter är mest jämförbara.

⁴ Läs mer i *Uppföljning av studenters aktivitet på kurs: Färre inaktiva studenter i högskolan*, Statistisk analys, UKÄ, 111-00469-19

Resultat

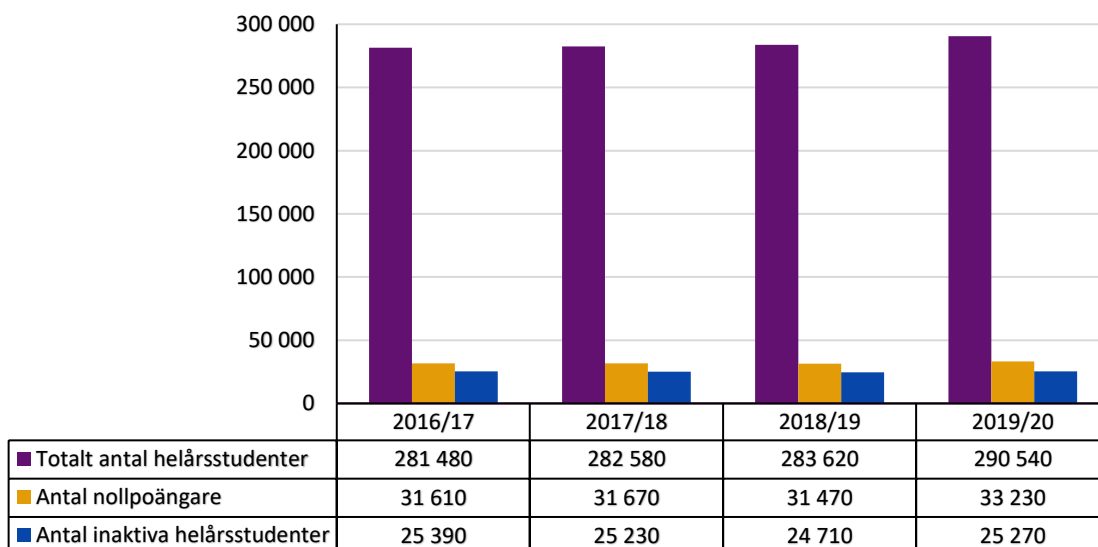
I denna analys presenteras utvecklingen av inaktiva helårsstudenter för läsåren 2016/17–2019/20 med fokus på uppgifterna för det senaste läsåret 2019/20. För läsbarhetens skull används begreppen helårsstudenter och studenter synonymt i analysen. Om inget annat anges ingår både svenska och inresande studenter i uppgifterna.

Antalet helårsstudenter och inaktiva studenter ökar

Figur 1 visar utvecklingen av det totala antalet helårsstudenter, hur många av dessa kursregistreringar som inte resulterade i några tagna poäng inom två terminer (antal nollpoängare) och hur många av dessa kursregistreringar som innebar att studenterna inte uppvisade någon registrerad aktivitet på kursen (inaktiva helårsstudenter).

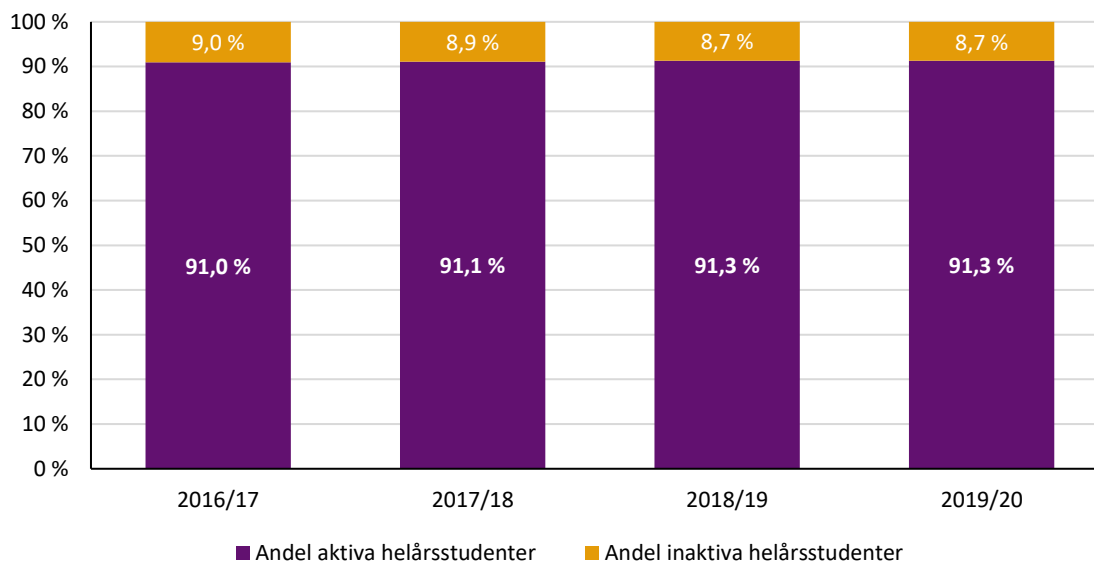
Lsåret 2019/20 var antalet inaktiva studenter 25 270 vilket var 560 helårsstudenter fler än läsåret innan. Under samma period ökade antalet helårsstudenter från 283 620 till 290 540, motsvarande en ökning med 6 920 helårsstudenter. Under hela mätperioden har det totala antalet helårsstudenter ökat med 9 060, medan antalet inaktiva minskat med 120 studenter. Antalet nollpoängare ökade också jämfört med förra läsåret. Efter legat stabilt under tre läsår ökade antalet nollpoängare med 1 760 helårsstudenter till 33 230 läsåret 2019/20.

Figur 1. Antal helårsstudenter, antal nollpoängare och antal inaktiva helårsstudenter läsåren 2016/17–2019/20.



Figur 2 visar hur stor andel av studenterna som var aktiva respektive inaktiva under mätperioden. Av 290 540 helårsstudenter läsåret 2019/20 var 25 270 inaktiva och 265 270 aktiva. Detta innebär att andelen inaktiva helårsstudenter av det totala antalet helårsstudenter under läsåret var 8,7 procent, vilket var på samma nivå som läsåret innan. Även om skillnaderna under mätperioden har varit små är tendensen att andelen inaktiva sjunker.

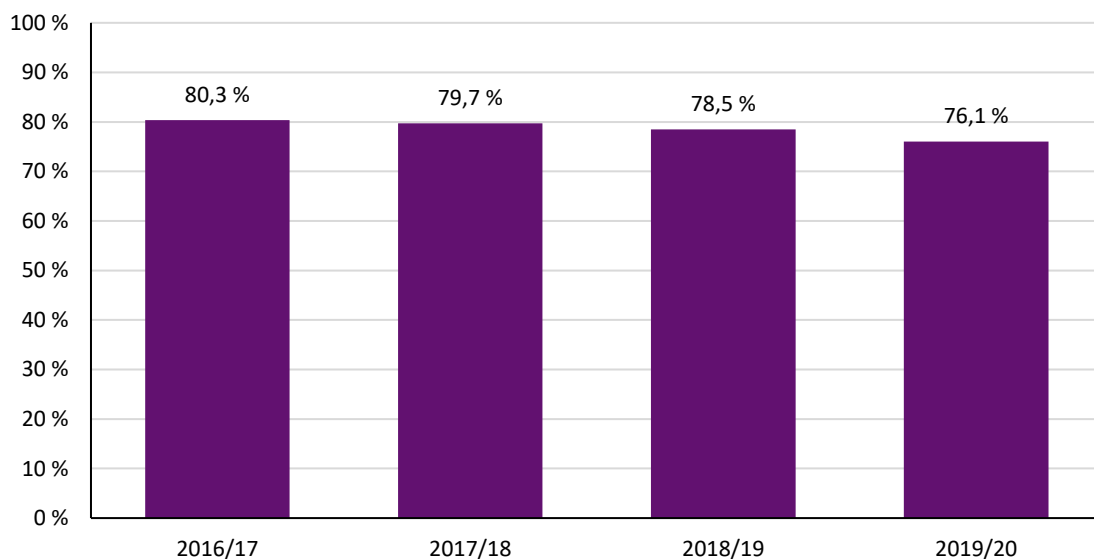
Figur 2. Andelen aktiva respektive inaktiva helårsstudenter för läsåren 2016/17–2019/20.



Lägre andel inaktiva studenter bland nollpoängarna

Figur 3 visar hur stor andel av gruppen nollpoängare som är inaktiva. Även denna andel har sjunkit under de senaste läsåren. Av de 33 230 helårsstudenter som inte tog några poäng läsåret 2019/20 var 25 270 inaktiva, motsvarande 76,1 procent. Under mätperioden har andelen sjunkit från 80,3 procent till 76,1. Med andra ord, det är en lägre andel av de som inte tog några poäng som inte hade någon aktivitet i Ladok.

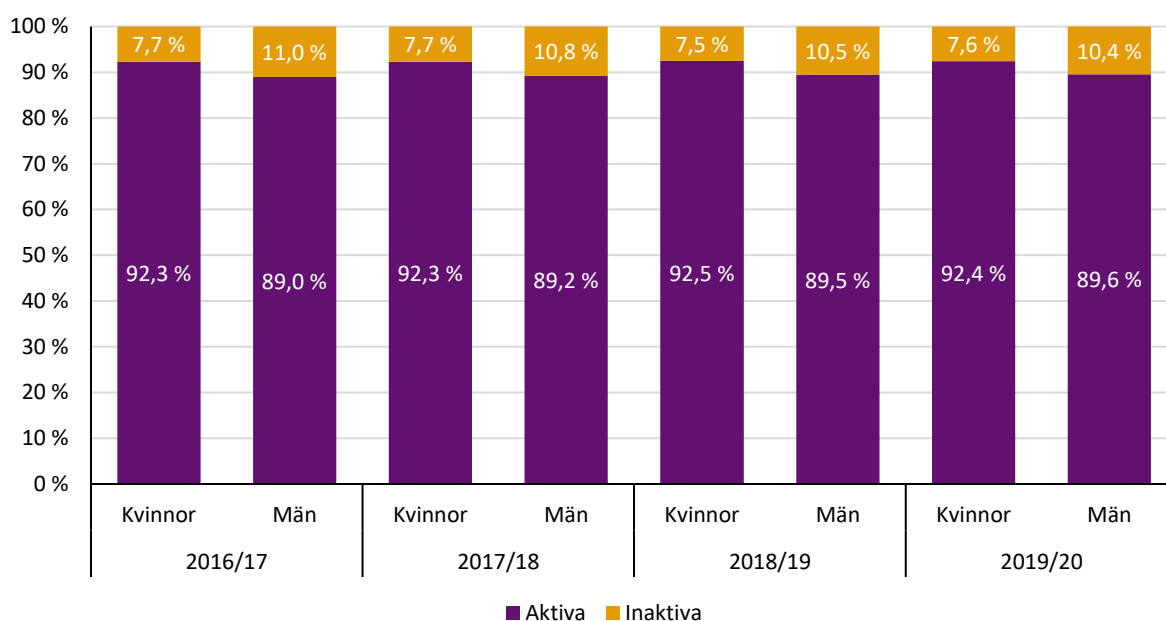
Figur 3. Andel inaktiva helårsstudenter av gruppen nollpoängare för läsåren 2016/17–2019/20.



Större andel inaktiva män än kvinnor

Det är en större andel av männen än kvinnorna som är inaktiva och så har det varit under alla år som det finns uppgifter om (se figur 4). Läsåret 2019/20 var 10,4 procent av männen och 7,6 procent av kvinnorna inaktiva. Detta innebär att andelen inaktiva män har minskat tre läsår i rad, från 11 procent till 10,4 procent. Däremot har andelen inaktiva kvinnor varit på ungefär samma nivå under alla fyra läsår.

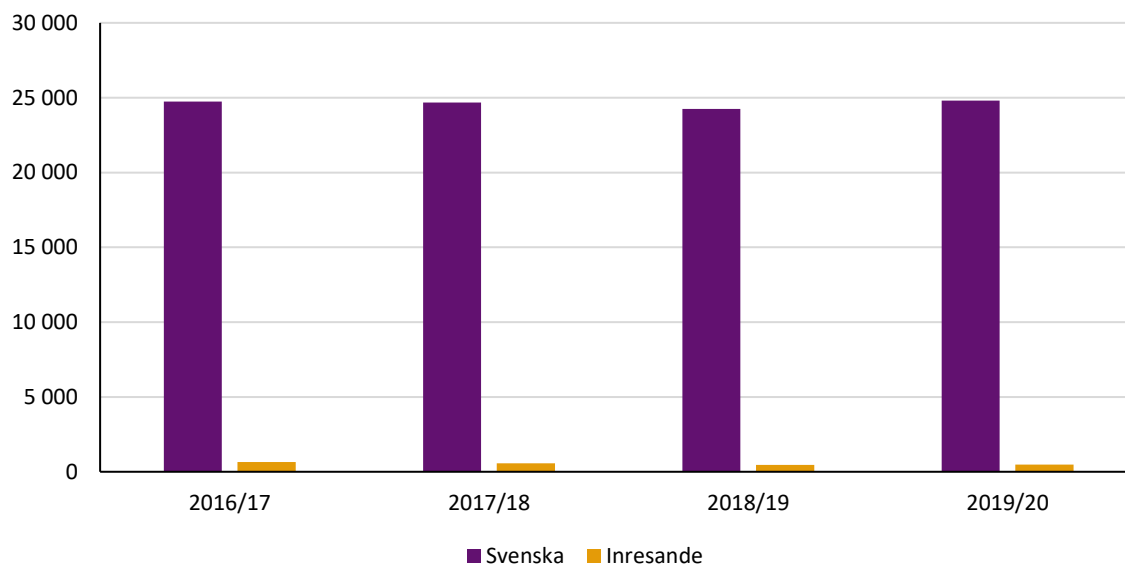
Figur 4. Andelen aktiva och inaktiva helårsstudenter läsåren 2016/17–2019/20, uppdelat på kvinnor och män.



Få inresande studenter bland de inaktiva

Figur 5 visar att inresande studenter utgör en liten andel av de inaktiva studenterna. Läsåret 2019/20 utgjorde inresande studenter 1,9 procent av de inaktiva studenterna inom svensk högskola. Detta var i nivå med förra läsåret. Andelen inresande studenter har minskat under mätperioden från 2,6 procent till 1,9 procent. Totalt var det 7 110 inresande helårsstudenter läsåret 2019/20 och av dessa var knappt 7 procent inaktiva.

Figur 5. Antal inaktiva helårsstudenter fördelat på svenska respektive inresande studenter för läsåren 2016/17–2019/20.



Andelen inaktiva studenter på fristående kurser ökar marginellt

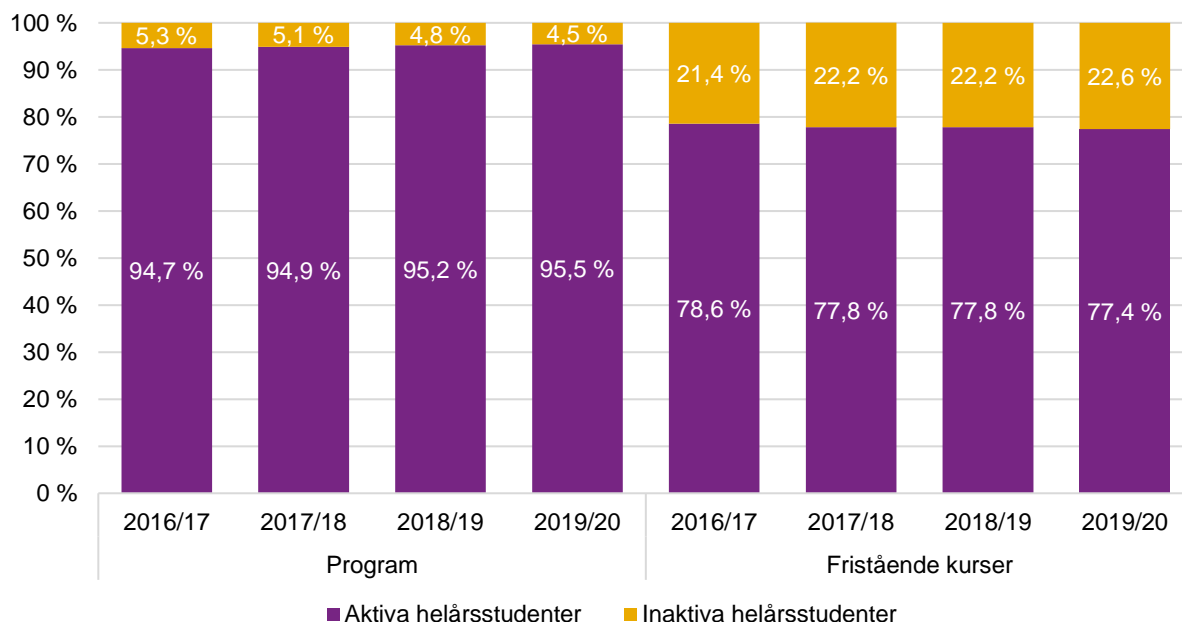
Figur 6 visar att andelen inaktiva helårsstudenter har varit betydligt större på fristående kurser än på program⁵ under alla läsår som det finns uppgifter om. Under läsåret 2019/20 var antalet helårsstudenter på fristående kurser 67 530, och av dessa var 15 230 inaktiva. Detta innebär att 22,6 procent av studenterna på fristående kurser var inaktiva vilket var en ökning från 22,2 föregående läsår. Andelen inaktiva studenter på fristående kurser har sedan läsåret 2016/17 ökat från 21,4 procent till 22,6 procent.

Jämfört med på fristående kurser är antalet helårsstudenter på program betydligt större medan andelen inaktiva är betydligt mindre. Under 2019/20 var antalet helårsstudenter på program 223 020 och av dessa var 10 040 inaktiva, motsvarande en andel på 4,5 procent. Sedan läsåret 2016/17 har andelen inaktiva studenter på program minskat med 0,8 procentenheter, från 5,3 procent till 4,5 procent.

Andelen helårsstudenter på program utgjorde därmed 77 procent av det totala antalet studenter men bara 40 procent av de inaktiva.

⁵ Detta är registreringar där det även förekommer en registrering på ett program.

Figur 6. Antalet aktiva och inaktiva helårsstudenter på fristående kurser respektive program för läsåren 2016/17–2019/20.



Lägre andel inaktiva inom de största utbildningsområdena

Tabell 1 visar antalet helårsstudenter per utbildningsområde och andelen inaktiva helårsstudenter för respektive område under perioden 2016/17–2019/20. Storleken mätt i antalet helårsstudenter mellan områden varierar stort och det gör också andelen inaktiva helårsstudenter. Inom de två områden med flest antalet helårsstudenter, samhällsvetenskapligt område och tekniskt område, har andelen inaktiva studenter sjunkit under de senaste läsåren. Däremot har andelen inaktiva studenter ökat sedan läsåret 2016/17 inom några små områden som musik, media och opera.

Under alla läsåren har teologiskt område haft högst andel inaktiva helårsstudenter följt av humanistiska området. Inom området teologi var 25 procent av helårsstudenterna inaktiva läsåret 2019/20. Under samma läsår hade områdena medicin, odontologi, teater och opera lägst andel inaktiva studenter.

Tabell 1. Andelen inaktiva helårsstudenter och totalt antal helårsstudenter per utbildningsområde för läsåren 2016/17–2019/20. Sorterat efter flest antal helårsstudenter 2019/20.

	Andel inaktiva studenter				Totalt antal helårsstudenter			
	16/17	17/18	18/19	19/20	16/17	17/18	18/19	19/20
Samhällsvetenskapligt	9 %	9 %	8 %	8 %	68 664	68 612	68 983	71 254
Tekniskt	10 %	10 %	9 %	9 %	55 706	55 614	55 694	57 053
Humanistiskt	17 %	17 %	17 %	17 %	32 156	31 941	31 600	33 249
Naturvetenskapligt	12 %	12 %	11 %	12 %	30 986	30 564	30 522	31 461
Vård	4 %	4 %	4 %	4 %	24 826	25 312	25 009	25 027
Medicinskt	3 %	3 %	3 %	3 %	19 424	19 696	20 030	20 128
Undervisning	4 %	4 %	4 %	4 %	14 579	14 594	15 197	15 288
Juridiskt	7 %	8 %	7 %	6 %	11 585	11 889	11 836	12 216
Övrigt	10 %	10 %	10 %	10 %	5 992	6 395	6 448	6 370
Verksamhetsförlagd utbildning	3 %	3 %	3 %	4 %	4 674	4 849	4 936	4 787
Design	8 %	8 %	8 %	8 %	3 420	3 508	3 655	3 745
Musik	6 %	7 %	7 %	8 %	2 280	2 320	2 232	2 226
Odontologiskt	4 %	4 %	4 %	3 %	1 610	1 629	1 657	1 734
Farmaceutiskt	9 %	7 %	7 %	9 %	1 148	1 310	1 347	1 418
Idrottsligt	4 %	5 %	6 %	5 %	1 242	1 194	1 248	1 274
Teologiskt	22 %	22 %	23 %	25 %	979	984	1 015	1 080
Konst	7 %	7 %	5 %	5 %	967	978	1 007	981
Media	4 %	5 %	4 %	6 %	752	732	770	790
Teater	2 %	4 %	3 %	3 %	271	274	238	252
Dans	4 %	5 %	9 %	7 %	156	125	141	134
Opera	0 %	3 %	4 %	3 %	64	60	53	77

Andelen inaktiva helårsstudenter varierar mellan lärosäten

Tabell 2 visar att andelen inaktiva studenter varierar mycket mellan lärosäten. Detta hänger till viss del samman med lärosätenas profil och inriktning. Som vi har visat tidigare i studien är det vanligare med inaktiva studenter på fristående kurser än program, så de lärosäten som har en hög andel fristående kurser kan också tänkas ha en högre andel inaktiva studenter. I tabell 1 visade vi dessutom att andelen inaktiva studenter varierar mycket mellan utbildningsområden, vilket också påverkar uppgifterna för respektive lärosäte.

Under perioden 2016/17–2019/20 minskade andelen inaktiva studenter på en majoritet av lärosäten, särskilt på några av de stora. Det har bidragit till att den totala andelen inaktiva studenter har minskat under perioden. På ett par av de mindre lärosätena varierar andelen inaktiva studenter relativt mycket från ett läsår till ett annat.

Tabell 2. Andelen inaktiva helårsstudenter och totalt antal helårsstudenter för läsåren 2016/17–2019/20 per lärosäte.

	Andel inaktiva helårsstudenter				Antal helårsstudenter			
	16/17	17/18	18/19	19/20	16/17	17/18	18/19	19/20
Blekinge tekniska högskola	9 %	9 %	8 %	8 %	2 608	2 480	2 465	2 518
Chalmers tekniska högskola	7 %	6 %	6 %	5 %	8 419	8 452	8 487	8 562
Enskilda högskolan Stockholm	11 %	11 %	12 %	17 %	234	260	268	289
Ersta Sköndal högskola	7 %	6 %	4 %	4 %	1 009	1 022	1 018	1 015
Försvarshögskolan	9 %	9 %	11 %	7 %	580	620	647	743
Gymnastik- och idrottshögskolan	2 %	4 %	5 %	5 %	751	725	758	747
Göteborgs universitet	9 %	9 %	8 %	9 %	24 476	24 881	25 006	25 960
Högskolan Dalarna	9 %	8 %	10 %	13 %	5 804	5 665	5 604	6 030
Högskolan i Borås	6 %	8 %	8 %	11 %	5 183	5 261	5 435	5 828
Högskolan i Gävle	13 %	11 %	11 %	10 %	6 034	5 790	5 915	5 937
Högskolan i Halmstad	8 %	8 %	8 %	8 %	4 951	5 081	5 230	5 524
Högskolan i Skövde	8 %	9 %	10 %	11 %	3 336	3 209	3 438	3 519
Högskolan Kristianstad	9 %	8 %	8 %	9 %	5 148	5 366	5 520	5 372
Högskolan Väst	12 %	15 %	13 %	11 %	4 506	4 842	4 962	5 063
Karlstad universitet	8 %	8 %	8 %	9 %	8 079	8 145	8 301	8 684
Karolinska institutet	3 %	3 %	3 %	3 %	5 949	5 998	6 147	6 252
Konstfack	7 %	9 %	2 %	3 %	628	652	650	667
Kungliga konsthögskolan	3 %	3 %	4 %	4 %	177	196	214	190
Kungl. Musikhögskolan	4 %	5 %	5 %	5 %	641	631	622	648
Kungl. Tekniska högskolan	8 %	8 %	8 %	7 %	11 478	11 555	11 580	11 454
Linköpings universitet	7 %	7 %	6 %	6 %	17 527	17 418	17 005	16 761
Linnéuniversitetet	10 %	10 %	10 %	10 %	13 327	13 371	12 863	14 091
Luleå Tekniska universitet	9 %	9 %	9 %	11 %	7 234	7 255	7 171	7 117
Lunds universitet	7 %	7 %	7 %	7 %	25 204	24 830	24 664	25 376
Malmö universitet	8 %	8 %	8 %	8 %	11 212	11 446	11 763	11 769
Mittuniversitetet	17 %	15 %	14 %	10 %	6 428	6 282	6 561	6 596
Mälardalens högskola	8 %	7 %	7 %	8 %	7 514	7 314	7 420	7 670
Röda korsets högskola	1 %	2 %	2 %	2 %	700	793	761	601
Sophiahemmet högskola	7 %	6 %	5 %	5 %	757	783	703	739
Stiftelsen Högskolan i Jönköping	7 %	6 %	5 %	5 %	6 958	7 151	6 865	6 768
Stockholms konstnärliga högskola	2 %	4 %	6 %	6 %	478	405	418	440
Stockholms universitet	14 %	13 %	14 %	14 %	26 393	26 051	25 846	26 544
Sveriges lantbruksuniversitet	9 %	9 %	9 %	9 %	3 614	3 638	3 796	3 813
Södertörns högskola	10 %	11 %	11 %	10 %	6 545	6 519	6 652	6 982
Umeå universitet	9 %	9 %	8 %	8 %	15 671	15 896	15 883	16 160
Uppsala universitet	12 %	12 %	11 %	11 %	22 752	23 373	23 784	24 876
Örebro universitet	5 %	4 %	4 %	4 %	9 173	9 228	9 194	9 242

Sammanfattning

Sammanfattningsvis visar analysen att läsåret 2019/20 var andelen inaktiva helårsstudenter av det totala antalet helårsstudenter 8,7 procent, vilket var på samma nivå som läsåret innan. Detta innebär att andelen inaktiva studenter har sjunkit marginellt under de tre senaste läsåren, från 9 procent läsåret 2016/17 till 8,7 procent läsåret 2019/20. Det är en större andel av männen än kvinnorna som är inaktiva och så har det varit under alla år som det finns uppgifter om. Läsåret 2019/20 var 10,4 procent av männen och 7,6 procent av kvinnorna inaktiva.

Vi kan också konstatera att andelen inaktiva studenter på program minskar marginellt medan andelen på fristående kurser ökar marginellt. Andelen inaktiva studenter på fristående kurser ökade från 22,2 procent till 22,6 procent jämfört med förra läsåret. Samtidigt minskade andelen inaktiva studenter på program från 4,8 procent till 4,5 procent.

Analysen visar också att det är en lägre andel av de studenter som inte tagit några poäng (nollpoängare) som har varit inaktiva och inte haft någon aktivitet i Ladoksystemet. Denna andel har sjunkit från 80,3 procent läsåret 2016/17 till 76,1 procent läsåret 2019/20.

I övrigt bekräftas resultaten från tidigare analyser att inresande studenter utgör en liten andel av det totala antalet inaktiva studenterna och att andelen inaktiva studenter varierar stort mellan olika utbildningsområden och lärosäten.

Bilaga 1

Definition av en inaktiv student

I enlighet med tidigare arbete följs studenters aktivitet på kurser upp genom att vi följer utvecklingen av inaktiva studenter, det vill säga de studenter som inte har någon registrerad aktivitet i det studieadministrativa systemet Ladok på en kursregistrering. UKÄ är medvetet om att det med hjälp av uppgifterna i Ladok inte går att helt avgöra om en student är aktiv eller inte. En student kan mycket väl ha deltagit aktivt i utbildningen utan att någon aktivitet har registrerats i Ladok. Vi hänvisar till tidigare analyser för en mer utförlig diskussion om begreppet inaktiva studenter.

Den definition av en inaktiv student som tagits fram och som används i denna och tidigare studier är följande:

En student som inte tar några poäng, under aktuell termin samt nästföljande termin, på en specifik kurs som studenten är registrerad på inom ett visst lärosäte och som samtidigt inte uppvisar någon aktivitet inom denna kurs. Aktivitet definieras som (i) godkänt resultat på noll poäng⁶ eller mer, (ii) underkänt resultat på noll poäng eller mer, (iii) godkänd kurs, eller (iv) anmält sent avbrott på kurs.

Det är viktigt att notera att uppföljningen inte avser specifika studenter, utan är kopplad till kursregistreringar. En student kan klassas som inaktiv student på en kurs men aktiv student på en annan kurs. Utresande svenska utbytesstudenter ingår inte i analysen.

I analysen används begreppet *nollpoängare* för hela populationen av studenter som inte har tagit några poäng på en kursregistrering. Gruppen *inaktiva studenter* är den delmängd av gruppen nollpoängare som inte visar några spår av aktivitet i Ladok kopplat till en specifik kursregistrering. Gruppen nollpoängare består alltså dels av aktiva nollpoängare som har registrerad aktivitet i Ladok, dels av inaktiva nollpoängare (det vill säga gruppen inaktiva studenter enligt vår definition) där ingen aktivitet finns registrerad i Ladok. Gruppen *aktiva studenter* utgörs av de kursregistreringar där studenterna har registrerad kursaktivitet i Ladok, oavsett om de har tagit poäng eller inte. Storleken på grupperna mäts genom antalet helårsstudenter.

Inaktiva studenter mäts i denna analys i form av helårsstudenter. En helårsstudent är en student som är registrerad för heltidsstudier under ett kalenderår (60 högskolepoäng), eller registreringar av flera studenter för mindre utbildningsmängder som tillsammans motsvarar 60 högskolepoäng. En helårsprestation är 60 avklarade högskolepoäng.

Samtliga lärosäten har använt den uttagsrutin som tagits fram av Ladokkonsortiet och som har använts vid tidigare tillfällen. Detta gör att uppgifterna om totalt antal helårsstudenter kan skilja något från andra uttag av antalet helårsstudenter.

⁶ Godkänt resultat på noll poäng kan exempelvis vara deltagande vid ett obligatoriskt kursmoment som inte ger några högskolepoäng men där deltagande krävs för godkänt resultat.